

Mikola István
Egészségesen élni jó

Tisztelt Érsek atya, főtisztelendő urak, elnök urak. Hát nem tudom, hogy nagy szerencse e, hogy én itt ma szerepelek, és a mai egészségügyről fogok beszélni. Ezt majd el tetszenek dönteni az előadás végén. Remélem, hogy ez egy **koronária?** Védőprogram lesz, mint általában az ilyen rendezvények, ilyen céllal szerveztetnek, hiszen az intellektuális élmény amiben főleg az előadást követő vitákban közösen részünk lesz, az együttlét valahol mindig felemelő, és mindig valamilyen lelki energiát szabadít fel az emberben. A koronária védőprogramot komolyan mondtam, mert a magyarnak régi betegsége, hogy mindig mindent azonnal meg akar csinálni, és ha nem sikerül neki, frusztrálódik, elkeseredik, és akkor jön az egymás vállára borulás, és amikor 2 magyar egymás vállára borul, jól kisírja magát, aztán nem történik semmi. Ez egy sajátos magyar édeskés-bús érzés, ami jól eltölt bennünket, amitől meg is könnyebbülünk, és amitől az ország szekere persze semmit nem megy előre. Megpróbáltuk az elmúlt néhány évben én miniszterelnökként 1 év 5 hónapig, nagyon rövid ideig voltam az Orbán kormány tagja, megpróbáltuk az édes-bús kesergőt feladni, megpróbáltunk valamit csinálni. Hittünk abban, hogy ha van jó elképzelés, van koncepció, azt sikerül stratégiává érlelni, és van egy jó csapat, és megvan a döntéselőkészítés, és a döntések meg is születnek, és azokat végre is hajtjuk, akkor a dolgok mennek előre. Mentek is előre, én azt gondolom, és ez most nem az én személyemre vonatkozik, de ez az Orbán kormány hosszú idő után az első olyan magyar kormány volt, ami országépítő politikába kezdett, megpróbálta a magyar piac feletti szuverenitást megőrizni, úgy akarta Európába vinni ezt az országot, hogy közben az európai integritásban a magyarságunkat meg tudjuk őrizni, kiteljesítsük magunkban. Nem új ez a gondolat, már a nagy keresztény demokrata Harakovics is megfogalmazta, hogy magyarként menni Európába, magyarnak lenni Európában, európainak lenni itthon. Majd fogom említeni az egészségügy kapcsán az európai csatlakozás kérdését, tudom, hogy ez az egyik legfontosabb közéleti kérdés most. Bennem semmi euro-szkepticizmus nincs, nekem nem az a kérdés, hogy csatlakozunk e vagy sem, hanem hogy hogyan. Szeretnék egy pár vitaindító gondolatot elmondani, és ehhez majd ki-ki hozzáfűzi a meglátását. Nagyon fontos, hogy ezekről a kérdésekről beszéljünk.

Az volt a kérés felém, hogy elsősorban a népegészségügyi helyzetről, a népegészségügyi programról, az ország népesség megbetegedési-halálzási viszonyainak javításáról irányuló törekvéséről beszéljek. Én azt gondolom, hogy ennek a nagy szakmai programnak nem a részleteit kell elemezni,

mint inkább ennek a tartalmát, hisz az „egészséges nemzetért” népegészségügyi program, amit az Orbán kormány megalkotott, az én vezérlésemmel dolgoztuk ki. Ez egy nagy nemzetegységesítő program, ami a magyarságnak a legnagyobb sorskérdését érinti, legalább olyan fontos, mint a státusz törvény, sőt nekem ez még fontosabb, mert a magyarság újra nemzeti együttgondolkodásban, együvé tartozásban való egységesítését nagyon fontosnak tartom. Idő kellett volna, hogy közelebb vigyük az emberekhez, megértessük velük, akkor most más lenne a helyzet. De a választási vereséget a gondviselés adta, jól jön nekünk ez a 4 év, hogy végiggondoljuk ezt az egész történetet, folytatódjanak azok a mozgások, amelyek garantálják, hogy ez az ország másképp álla dolgokhoz, mint 4 éve. Bizom abban, hogy ennek a programnak folytatása lesz a történelemben.

Amikor a népegészségügyi programot írtuk, abból a gondolatból indultunk ki, hogy az ember egy különleges biológiai lény, teremtmény, aminek egyedül van meg az a képessége, amit úgy mondanék egyszerűen, hogy az ember az az élőlény, amelyik önmagát tudja látni, mint cselekvő személyt, miközben teszi a dolgát. Nagy filozófiai tanok épülnek erre a nagyon is egyszerű dologra, a transzcendentális reflexió tanai, én ember látom magam, mint cselekvő személyt, szabad akaratomból felelős vagyok cselekedeteimért. Ezt a gondolatot a népegészségügyi programban érvényesítettük úgy, hogy ha én önmagamot tudom kontrollálni, akkor felelős vagyok a testem és a lelkem épségéért, azért a lehetőségért, amit a teremtés a génjeinkbe kódolt, ez az egészséges életre való alkalmasságot jelenti, és megtehetem azt, hogy őrzöm ezt a jóra való alkalmasságot és megpróbálom az „Egészségesen élni jó” gondolatot kibontva úgy igazítani a cselekvést, hogy abból a testi és lelki épség töretlenül származzék. Ha ezt a gondolatot továbbvisszük, oda jutunk, hogy ha én felelős vagyok magamért, akkor a másik emberért is át kell éreznem ezt a felelősséget, mert az én-t csak a te határozhatja meg. És ha ezt az ember végiggondolja, ott van annál a nagy gondolatnál, hogy a magamért és másik emberért való felelősség a társaság együvé tartozás, a közösségi együvé tartozás, gondolkodás nagy kohéziós ereje. Aki szereti Jungot, tudja azt, hogy pszichés energiának nevezi azt a lelki energiát, amit az egymásért viselt felelősségből származik. Ha még tovább viszem a gondolatot, oda jutok, hogy a családi, kisközösségi, nagyközösségi, vagyis nemzeti együvé tartozás a pszichés energia forrása, amelyik - és ezt a biológiából tudjuk - az agynak a bonyolult rendszereiben, a kollektív tudattalanon keresztül nemzettudattá érik. Így eljutottam az „Egészségesen élni programból” egy nagy nemzetépítő gondolatig, ami végül is az egymásért viselt felelősséget, a közösségépítést, az embernek a közösségért szerep megélését jelenti. Ezek fontos gondolatok, azt jelenti, hogy az a nemzeti együvé tartozás, amit nekünk a EU ad a közös határok lebontásával, a magyarság újra-

egyesülési lehetőségét megadva, már nem csak a 10 milliós populációt érintve működik, a pszichés energia egy nagyobb tömegben szabadul fel, ez megadja azt a reményt, hogy a magyarság hosszú távon újra egymásra találva élhet, a nemzet tudat olyan korszerű 3. évezreდი nemzet tudatként formálódik meg, amelyik megtartja a magyarságot abban az európai integrációban is, ami számunkra nem lesz könnyű, nagyobb paradigmát jelent, mint a rendszerváltás volt. Ha ezt mind végiggondoljuk, akkor ez a program egy hatalmas nemzetépítő programként indult, ezzel az igénnyel. Nem könnyű ezeket a gondolatokat az emberekhez elvinni, én ezt többször megpróbáltam, hiszen tudtuk a program sikere azon múlik, hogy sikerül-e individualizálni ezt a programot, az egyes emberekre lebontani és úgy közvetíteni, hogy ezt mindenki értse, a hétp próbás profi, a kreatív értelmiségi, de értsék barna bőrű testvéreink is, akiknek az egészségügyi mutatói inkább Líbiához hasonlíthatók, mint az európai közösség népegészségügyi mutatóihoz. Ha visszagondolok erre a programra és ennek propagációjára, sok előadást tartottam sokféle fórumon, sok sikere és kudarca is volt. Sikereim között eszembe jut egy, a Magyar Tudományos Akadémián rendezett tudományos ülés, ahol a programnak a szakmai anyagát ismerttettem, de kitértem ezekre a spirituális vonatkozásokra is, az előadás után odajött egy okos biológus professzor hozzám, egy fiatal ember, nagy tudós és szkeptikus, aki a fejét vakargatva mondta nekem: még el is hiszed, amit mondasz, látom rajtad. Utána jött egy zseniális mondat, amit azóta is sokszor idézek magamban, azt mondta: Egyet ne felejts el, hogy az egysejtűeknek nem a legfőbb vágya a törzsfjlődés, a filogenezis. Máig is megmaradt bennem ez a mondat, néztem az okos kis embert, és azt mondtam, rendben van, lehet, hogy az egysejtűnek leghőbb vágya nem a filogenezis, de te is itt ülsz, és én is itt ülök. Valahol nem kérdőjelezhető meg, hogy az a kódrendszer amivel születtünk, tartalmazza azt a lehetőséget, hogy egészségesen éljünk, más kérdés hogy ezt elrontjuk. De voltam olyan hallgatóság előtt is, ahol ezt a gondolatot nagyon nehéz volt közel vinni az emberekhez, egy keleti határszéλι fórumra, ahol ott ültek sötétbőrű testvéreink, nekik próbáltam megmagyarázni, hogyan is kellene egészségesen élni, valaki főá a vitát, amíg lezajlik, láttam, hogy egy szót sem értenek az egészből.

Sajnos az egészséges életre való sanszot elrontjuk már a születéskor. Kedves élményem, augusztus 1-je a szoptatás világnapja, nagy ünnepséget tartottunk, mert fontosnak tartottuk. Reggel mentem be a hivatalomba, hallom a rádióban, hogy az anyatej táplálás világnapján Mikola miniszter fog beszédet tartani. Már az elején beleütköztem a táplálás szóba. A szülészetben tápszer reklámokkal van kiplakátolva minden. Már itt eltorzítottuk azt a dolgot. A szoptatás nemcsak táplálás, hanem sokkal több. A gyerek mentális szempontjából és közösségi lényé válásának szempontjából is bázikus

jelentőségű. Már a fogyasztói társadalom belépett, már az élet indulásakor valamit elrontunk. Nem akarom továbbvinni ezt a gondolatot, hogy meg mivel és hogyan rontjuk el a dolgokat, drog, alkohol, dohányzás, Big Brother, disco....., a sansz szertefoszlik.

Én a népegészségügyi programról részletekben nem beszélek, mert olyan rosszak a népegészségügyi adatok. Nem akarok búskomor hangulatot kelteni, bár népszerű arról beszélni, hogy hamar halunk, rosszak az életkilátásaink: Magyarországon a férfiak 66,5 év, miközben az Unióban 75 év, nőknél hasonló a helyzet, bár a nők 75,5 év, ők az erősebb nem, de még így is 8 évvel előzi meg az EU; sokan halunk meg szívinfarktusban, 3-szor annyian, mint az EU-ban, rosszak a halálozási mutatók: férfiak-tüdőrák, egyes daganatos megbetegedésekben sokszorosa az EU-nak. Ha azt nézzük meg, hogy Magyarországon belül milyen a helyzet, azt találjuk, hogy nagyon heterogén: vannak térségek, ahol jobbak a népegészségügyi mutatók, mint pl. Hollandiáé, Budapest XII. Kerület, és vannak térségek, ahol rosszabbak, mint Líbia népegészségügyi mutatói: Észak-kelet Magyarország bizonyos térségei, az országon belül is nagy szakadékok vannak, ezt azért fontos tudni, mert azokban a populációkban, ahol nagy a szociális különbség, pl. a jóléti társadalom nagy heterogenitást mutat, sok a szegény ember, de mellette gazdagok is vannak, ott az életkilátások rosszak. Nem az a baj, és nem attól rövid az ember élete, hogy szegény, hanem, hogy mellette ott van a gazdag. Az igazságtalanság és az a frusztráció, ami ebből az egyenlőtlenségből származik, ez az a tényező, ami az életkilátásokat rontja. Rosszak az életkilátások. Változtatni kell az életmódunkon, és ez nem könnyű. Ehhez meg kell érteni azt a gondolatot, hogy én magamat, mint cselekvő személy képes vagyok kontrollálni, ebből az a felelőség származik, amit a lelkemre, természetemre viselek, és azért nem könnyű, mert az ártó szokásokat, amik népbetegségek pl. dohányzás, amiben 30-40.000 ember hal meg évente, alkoholizmus, amiben 7-szer annyi, drog, egyéb ártalmak, pl. mozgáshiány, ez olyan dolog, aminek régen hadat kellett volna üzeni. Az én korosztályom meg emlékszik az esti tornákra a boldog békeidőkben, Makrai Kati a kislányaival. De mit csináltunk? Ültünk a fotelben és néztük. Vagy amikor a programot közzétettük, azt gondoltam, hogy először a minisztériumban kell valamit csinálni, ezrek jönnek naponta, nem láthatják a kövér, eltunyult dolgozókat. Feltűnést keltett az a cselekedetem, hogy egyik reggel a liftekre kivettem egy táblát: *Ha teheted, menj gyalog!* Az első reflexió az, hogy de-hogy megyek gyalog, beszállok a liftbe, igen ám, de ott is volt egy másik tábla: *Ha teheted egy emelettel előbb szállj ki!* Azt vettem észre néhány hét után, hogy egyre többen jöttek velem a lépcsőn - nekem a 7.emeleten volt az irodám, - mert a köztisztviselő munkája ülő munka. Hadat üzentem a dohányzásnak, benéztem a füstölgő irodákba, benyitok a főjogász irodájába,

aki kvalifikálta a dohányzás elleni törvényt, vágni lehetett a füstöt. Megkérdeztem, Józsikám, hogy van ez? Jönnek ide hozzád az ügyfelek, és tudják, hogy te kvalifikáltad a dohányzás elleni törvényt az egészség védelmében, és a te szobádban vágni lehet a füstöt. Megjelentem az újságokban, hogy fekete keresztet rajzoltam az ajtóra, kirúgtam a munkatársakat, ez nem volt igaz, csak megkértem őket, hogy szokjanak le, vagy keressenek másik állást. Mindezt kedvesen tettem, személyesen, sok időt szántam rá, felajánlottuk a dolgozónak, hogy fitness belépőt kap, uszoda belépőt, tablettákat, mindent csak hagyja abba. Ő az egészségügy döntéshozója, ha ő dohányzik pedagógus, nővér, orvos stb. akkor az egész programot be lehet tenni a fiókba, és nem kell vele foglalkozni, teljesen felesleges törni magunkat. Kérem önöket ma ne gyűjtsanak rá, és gondolkozzanak el ezeken. Azok a személyek, akik frekventált helyen vannak, akire figyelnek, akik példaképek, azoknak kell ebben élni járni. Hát ez volt a helyzet az Egészségügyi Minisztériumban, ahol nehéz volt ennek érvényt szerezni, megmondom őszintén, nem is lehetett.

Nagyon érdekes, és még mindig a program fogadtatásával kapcsolatban, ennek a népegészségügyi programnak, ami nagyon pozitív üzenetet hordoz, ennek az országnak nincs más lehetősége, minthogy elkezdjen a polgáraival egyenként foglalkozni, hiszen jól tudjuk, nem én mondom, hanem a nagy monetáris szervezet a Világbank 2 éve megjelent tanulmánya New Yorkban, van egy mondat, hogy tudomásul kell venni, hogy a gazdasági fellendülés 60-70%-ban humán erőforrás jó kondícióján, vagyis az egészséges emberen múlik. Fikció azt gondolni, hogy Magyarország egy európai szintű gazdaságot tud hosszú évtizedeken át produkálni anélkül, hogy a humán erőforrás jó kondíciójával, vagyis az ember egészségével ne kezdenénk el foglalkozni. Ebben a dologban sok nehézség volt. TV, rádió, média legtöbbször rosszul fogadta a programot. Az Össztűzbe szerettek volna meghívni, Forró Tamás elkezdte megint, hogy az Orbán-kormány PR-funkciója, engem PR-nek hívtak, megint választások előtt csinálják a fölhajtást. Álltam, nem tudtam mit mondjak, uraim nézzenek végig magukon, gyalázatos állapotban vannak. Augusztus végén pocakosak, sápadtak, nyúlott arccal álltak. A stúdióban elkezdődött a futkosás, nagy lett a zűrzavar, én meg átvettem az irányítást. Kellenek ezek a kemény kiállások, konfrontáció, nemcsak szépeket kell mondani, ezt a programot vinni kell. A program folytatódik, átírták, korszerűsítették, nekem majdnem minden stratégiai programmat átírtak, szétszedik, mert az előző kormány csinálta, erre nem volt szükség, mert az EU világszervezet elfogadta referéncia programjaként. Ez a program nagy nemzetközi elismertséget keltett, minden önkormányzati szövetséggel megkötöttük a megállapodást a program megvalósítására. Úgy tűnt, hogy egy népmozgalom kezd kialakulni a program megvalósítása kö-

rül. A fájó az, hogy a program most egy írott anyag lett, a nagy szűrések lefékeződtek, megálltak. Ódzkodnak a programban meglévő közösségépítő lehetőségeket kihasználni. Ez egy külön fejezet. Az Orbán kormány keresztje. Minden olyan dolog, ami közösségépítő erejű, halálos ellensége annak a globalizációs folyamatnak, ami zajlik a világban. Az Orbán kormány arra törekedett, hogy a globalizációt megállítsa, Magyarország ne adja fel szuverenitását. A státusztörvény attól nagy törvény, hogy benne van az a lehetőség, hogy a magyarság új nemzettudatot generálhat. Az a nép, mely populációs, területi integritásában olyan sérelmeket szenvedett el, nem képes új nemzettudatot kialakítani, de nagyobb dimenzióban meg tudja ezt tenni. Antal József 90-ben azt mondta: 15 millió magyar miniszterelnöke akarok lenni. Tudta, hogy a pszichés energia csak nagy tömegben szabadul fel, ami esélyt ad a magyarságnak, hogy integrációs, populáris sérüléseit orvosolja.

A program elemzésének legkülönbözőbb megnyilvánulásai is voltak. Kihelyezett kormányülés volt Káocfán? Egy szívből tartottuk. Szintén a népegészségügyi programról volt szó. Másnap vártam a lapokat, mi volt a fotón? A szünetben a marhák előtt álltam, a kép alatt a következő felirat: „Mikola a marhák között issza kávéját.” Ez volt az üzenet.

Néhány szót hadd szóljak arról, hogy látom a mai helyzetet, a globalizációról egy néhány szót. Úgy látom tavaly óta megváltozott a világ körülöttünk, az a nemzetépítő lendület megtört, amit az előző kormány produkált. mások kerültek hatalomra. Kicsit eluralkodott az idegenség, a korábbi nagy stratégiai irányok anulálódnak? „nemzetromboló hatások érnek pl. Big Brother. Nemcsak a gyermekeket lelkükben elsivárosító médiahullámra gondolok, hanem a nagy emancipált műsorokra is. A tv-ben valamilyen nap egy nagy fitness sztár nyilatkozik, megkérdezik tőle akar e gyereket, mire azt válaszolja, dehogyan akar, idétlen hasa nőne, nem gondolkodik ebben. A média megpróbálja a biológiát megtámadni, ami könyörtelenül érvényesíti az akaratát. A fajfenntartás erősebb, mint bármilyen jogszabály. Minden szinten mennek ezek a műsorok, árad a fogyasztói társadalom dicsérete ha ezt megveszed, azt megveszed, boldog ember leszel, gyártjuk a konzumidiótákat, bevásárlóközpontokba tapossák az emberek egymást, költik a pénzüket, kevesebb idő jut a közösségi élet megélésére, a társkapcsolatok ápolására, az embernek, mint közösségi lény kiteljesítésére, ez pedig nagy baj.

Jelenlegi politikai jobboldal átformálódik, KDNP újraépítése is megkezdődött, fontosnak tartom újra politikai erővé formálódását. Szeretnénk felépíteni azt a politikai erőt, mely valóban zászlajára tűzi az embernek a szabadságát, a perszonalizmust, ugyanakkor hirdeti a kemény államhatalom fontosságát, hiszen az egyén lehet szabad, de csak odáig mehet, amíg a közjót, közösséget nem sérti, tehát mi szeretnénk rendet az országban, olyan ál-

lamhatalmat, ami képes az ember szabadságának kiteljesedését úgy kezelni, hogy összeegyeztethető legyen a közösség érdekeivel. Rólam sokan mondják, hogy nem vagyok nagy demokrata, fel is vállalom, mert demokrácia rend nélkül az anarchia, ezt mindig láttam, tudtam.

Ajkai élmény: '89-ben lettem a kórház igazgatója, kezdtük átszervezni a népegészségügyet indítással irányítottam a kórházat. Sokan járnak ide, nem mindegy hogyan viselkednek az orvosok és az alkalmazottak. Hadat üzentem a dohányzásnak, meg a kesztyű nélküli véres beavatkozásnak, akkor voltak ezek a lassú fertőzésekkel kapcsolatos ismeretek, és féltettük a dolgozóinkat, megbírságotam őket éjszaka. Bejártam éjszakánként és kemény büntetéseket szabtam ki. A veszprémi Naplóban sokszor megjelentem, mint helsinki szellem. Mikor jött az igazgató újraválasztási rendelet, kezdtem csomagolni. Engem is meglepett, hogy a szavazók 97%-a engem választott. A dolgozók szeretik a rendet. Azóta is minden munkahelyemen bejött, ha az ember jól megszervezi a hivatalát, jó döntés-előkészítést szervez, megszületnek a döntések, és ha a végrehajtás is megtörténik, mennek a dolgok. Én a demokráciát úgy értelmezem, hogy egyben rendet is jelent, ami mellett töretlenül lehet előrejutni. Nagy kérdés az európai csatlakozás kérdése, mielőtt erre rátérek a népegészségügyi programban gyógyszerpiac, kórház törvény vitele nem mindig könnyű, változik a helyzet, polgári körök szerveződnek, tartást adnak az országnak, megvan a táptalaja a nagy programok végigvitelének, jobban mint évekkel ezelőtt, 10 évvel ezelőtt volt. De most is sokszor kerül az ember olyan helyzetbe, hogy képvisel egy programot, elhatározzuk, hogy megcsináljuk, elindul az ember, hátranéz, és senki nincs a háta mögött. Nagyon egyetértünk mindenben, de amikor megkezdődik a cselekvés az ember hátranéz, és nincs ott senki. Másik oldalon megismétlődik a történelmi helyzet, Pilatus-Herodes összefognak, az apostolok meg szétszélednek. Ezt a helyzetet sokszor megtapasztaltam. Nem könnyű egy ilyen programot végigvinni, nagy eltökéltség, nagy menedzsment kell. Remélem a lehetőség megadatik számunkra. Európához pedig csatlakozni kell. Rengeteg szkeptikus ember van, aki valamiféle politikai játékot lát az európai csatlakozásban. Úgy gondolja, hogy a bosszúját, visszacsapását a kormányon ott végzi el, ahol nem megy el szavazni, és nem teszi le voksát a csatlakozás melle. Én is jártam Európában. 2 évig dolgoztam egy külföldi munkahelyen Brüsszelben, és amit láttam, életre szóló élmény volt. Ezt röviden úgy fogalmaznám, hogy nem igaz, hogy az európai polgár többet dolgozik, mint a magyar, csak sokkal szervezettebben, összeérnek a dolgok, van menedzsment, meg van szervezve. Ez a szervezethez nem könnyen képviselhető sokszor. Vigyáznak az értékeikre.

Nem dolgozunk kevesebbet, mégis rosszabbul élünk, egzisztenciális bizonytalanságban, féltjük a munkahelyeket, valami kozmikus szorongás van

bennünk állandóan, akkor is félünk, ha nincs mitől félünk. A félelmeket, ezeket a kicsinyhitűségeket meg kell próbálni magunkban kezelni, mert egyébként nem fogunk sokra jutni. Érzem a mostani kormánynek itt az európai csatlakozás utolsó szakaszánál, ahogy előreengedik a nagy nyugatikat. Először kell átmenni az ajtón, nem kell nekünk semmiféle kisebbségi érzéssel csatlakoznunk.

Kedves élményem: Korábbi kormányfő, kiválóan felkészült ember, valódi keresztény demokrata. Nagy változások zajlottak le az elmúlt év júliusában az elmúlt 10 éven keresztül. Az embernek joga van másnak lenni ma, mint volt tegnap, s hozzáteszi ezt észrevenni, amit valóban Aquinói Szt. Tamás mondott, hogy ez a mi tisztességünk kell legyen az, hogy észrevegyük, hogy megváltoznak az emberek. Nagy politikai vezéregyéniségek jelentek meg, emlékszem egy hivatalos útra, amit Hollandiába....

Nyelveket kell kiválóan tudni, felkészültnek kell lenni, és valami önszuggesszióval egy belső tartásnak lenni, hogy az ember az európai tárgyalásokon, mert az európai csatlakozás nem egy nap lesz, több évtizedes program, míg erős önbizalommal és partnerként fogadtassa el magát a szembenálló felekkel? Az európai csatlakozás rendkívül fontos, a magyarságnak valahol egyesülnie kell, és ez csak úgy lehet, hogy a határaink átjárhatóak lesznek. / Esztergom-kórház / A magyarság ebben a szétszóródottságában újra egymásra talált más dimenzió között mozoghat az energia. Ha Európához nem csatlakozunk mindenféle lehetőségtől megfosztjuk magunkat, nem az a kérdés, hogy csatlakozunk e vagy sem, hanem, hogy hogyan, mert a propaganda nem sikeres, az a kormánypropaganda és azok a lapok a csatlakozás mellett, amiket kiküldenek és közben a telefonszámomat kéri, ez sok ember számára visszataszító, egyre inkább úgy tűnik, hogy az európai csatlakozás egy pártpolitikai kérdés lesz, és egyre veszélyesebb ebben az, hogy a józan és távlatokban gondolkodó értelmes emberek le fognak csúszni a csatlakozásról, mert úgy gondolják, hogy politikai játékszerré váltak. Nem, az európai lét számunkra, az európai integráció lehetősége kihasználható és nagy esély, amit nem szabad elrontanunk.

Röviden ennyit szerettem volna elmondani, várom, hogy tessenek kérdéseket, kritikus megjegyzéseket is feltenni. Egy évig voltam a kormány tagja, jó volt miniszternek lenni, nem kell arra gondolni, hogy a mindenkori kormányok kivételesebb, mindent látó emberek, ugyanolyan hétköznapi emberek, mint önök, akik itt ülnek. Egyszer meg is jártam ezzel a gondolat-tal. A kormányüléseken állandóan a klónozás szerepelt, mint nagy téma, ültem a kormányülésen, letárgyaltuk a napirendeket, majd odafordult hozzám a miniszter, hogy mondjak valamit erről a klónozásról, most Hitlereket, Napóleonekat, pápákat fogunk sorozatban gyártani, Elmondtam ettől nem kel félni, mert biomasszát lehet gyártani, de az embernek lelke van, szocializá-

ció, azt nem lehet legyártani. A magas szintű döntéshozók nagyon is átlagos képességű emberek, nem kell ezzel foglalkozni. Végignéztem a kormányon, gyorsan abba is hagytam a klónozásról szóló fejtegetésemet. Nekem az volt meglepetés, hogy a kormánytagok is egyszerű emberek, akik küzdenek a saját ügyükért, egy asztal mellett, ebben az egészségügynek jók voltak a pozíciói, mert nyomultunk előre.

Nagyon szépen köszönöm a meghívást, köszönöm, hogy meghallgattak és várom a kérdéseket.